

महाराष्ट्र शासन
संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई
महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा-वर्ग १ अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मंगळवार, दिनांक ३० मे २०२३

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-०० वाजेपर्यंत]

(एकूण गुण—१००)

भाग-१

पेपर क्रमांक १

प्रेसी अँड ड्राफ्टिंग

(पुस्तकांशिवाय)

- सूचना.—** १. उत्तरपत्रिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
२. उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उप प्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उप प्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तद्नंतर) सोडविल्यास दुसरा प्रश्न दुर्लक्षित केला जाईल.
३. प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
४. प्रश्न क्रमांक १ सोडविणे अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
५. प्रत्येक प्रश्नांचे गुण त्या त्या प्रश्नासमोर दर्शविलेले आहेत.

गुण

१. खालील उताऱ्याचे एक तृतीयांश सारांश तयार करून त्यास योग्य शीर्षक द्या :—

४०

अथक उत्साही पिढ्यांच्या कल्पना शक्तीने आणि प्रयत्नांनी राष्ट्राची बांधणी होते. एक पिढी आपल्या परिश्रमाचे फळ दुसऱ्या पिढीला हस्तांतरित करते, जी ते कार्य पुढे नेते.

येणाऱ्या पिढीची देखील देशाच्या भविष्यासाठी आपली स्वप्ने, आकांक्षा असतात म्हणून ती आपल्या बाजूने राष्ट्राच्या उभारणीत काही भर घालतात. जे साध्य करण्यासाठी त्यापुढील पिढी कठोर परिश्रम करते. ही प्रक्रिया निरंतर सुरू राहते आणि राष्ट्र गौरवाच्या पायऱ्या चढत उच्च स्थान, शक्ती प्राप्त करते.

कोणत्याही उद्दिष्टांशिवाय कार्य करणारी संस्था, समाज किंवा दृष्टी नसलेले राष्ट्र हे भर समुद्रात भरकटणाऱ्या दिशाहीन जहाजा सारखी असते. राष्ट्रीय उद्दिष्टांमधील स्पष्टता हिच लोकांना सतत ध्येयाकडे नेत असते.

आपल्या शेवटच्या पिढीमधील महात्मा गांधी व इतर अनेक स्वातंत्र्य सैनिकांच्या वैभवशाली पिढीने स्वतंत्र भारताचे उद्दिष्ट राष्ट्रासमोर ठेवले.

जनतेने राष्ट्रासाठी पाहिलेले हे पहिले उद्दिष्ट होते. त्यामुळे ते लोकांच्या हृदयात आणि मनात खोलवर गेले आणि लवकरच स्वतंत्र लढ्यामध्ये उडी मारण्यासाठी एक महान प्रेरणादायी व प्रेरकशक्ती बनले.

जीवनाच्या प्रत्येक क्षेत्रातील लोकांच्या एकत्रित समर्पित प्रयत्नांमुळे देशाला स्वातंत्र्य मिळाले. पुढच्या पिढीने भारताला आर्थिक, कृषि आणि तांत्रिक विकासाच्या मार्गावर भक्कमपणे आणून उभे केले आहे. परंतु भारत हा विकसनशील देशांच्या पंक्तीत फार काळ उभा राहिला आहे. चला एकत्रितपणे आपण विकसित भारताचे उद्दिष्ट पाहू या.

[उलटून पहा]

याचा अर्थ आपल्या राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेचे मोठे परिवर्तन करून तिला जगातील सर्वात मोठी अर्थव्यवस्था बनविणे हे आहे. जेथे सर्व देशवासी दारिद्र्यरेषेच्या वर राहतात, त्यांचे शिक्षण आणि आरोग्य उच्च दर्जाचे असते, राष्ट्रीय सुरक्षेची वाजवी खात्री त्यांना असते आणि काही प्रमुख क्षेत्रांमध्ये मुलभूत क्षमता लक्षणीयरित्या वाढविली जाते जेणेकरून निर्यातीसह दर्जेदार वस्तुंचे उत्पादन वाढते आणि देशवासीयांसाठी सर्वांगीण समृद्धी आणते.

२. आपण लेखा व कोषागारेच्या विभागीय कार्यालयात सह संचालक पदावर कार्यरत आहात. आपल्या विभागातील कोषागारांसाठी आपणांस क्रीडा सामने आयोजित करावयाचे आहेत त्यासाठीचे परिपत्रक निर्गमित करा. २०
३. आपण जिल्हा कोषागार अधिकारी या पदावर कार्यरत आहात. आपल्या जिल्ह्यातील सर्व उप कोषागार अधिकारी यांना ३१ मार्चच्या अनुषंगाने परिपत्रक तयार करा. २०
४. आपण महाराष्ट्र राज्य, लेखा व कोषागाराचे संचालक म्हणून कार्यरत आहात. आपल्या असे निदर्शनास आले आहे की, स्पर्धा परिक्षांना बसणारे अधिकारी संचालनालयाची विहित पद्धतीने परवानगी घेत नाहीत. त्यांच्यासाठी सूचना निर्गमित करणारे परिपत्रक तयार करा. २०
५. अर्थ शासकीय पत्र म्हणजे काय ? आपल्या कार्यालयातील एखाद्या बाबीसाठी दुसऱ्या सरकारी अधिकाऱ्यास अर्थ शासकीय पत्र लिहा. २०

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

DIRECTORATE OF ACCOUNTS AND TREASURIES, MUMBAI

Maharashtra Finance And Accounts Service,
Class-I Officers Departmental Examination

TUESDAY, 30TH MAY 2023

[TIME : 10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(TOTAL MARKS—100)

Part-I

Paper I

PRECIS AND DRAFTING

(Without Books)

Instructions:—

1. Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalized.
2. Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the latter sub-question shall be overlooked.
3. Answer are to be written in one language only. Either in *Marathi* or in *English*.
4. Question No. 1 *compulsary*. Attempt *any three* (3) from remaining questions.
5. The marks for each question are indicated in the margine.

Marks

1. Summaries the following passage to about 1/3 of its length and suggest a suitable title :- 40

Nations are built by the imagination and untiring enthusiastic efforts of generations. One generation transfers the fruits of its toil to another, which then takes forward the mission.

As the coming generation also has its dreams and aspirations for the nation's future, it therefore adds something from its side to the national vision which the next generation strives hard to achieve. This process goes on and the nation climbs steps of glory and gains higher strength.

Any organization, society, or even a nation without a vision is like a ship cruising on the high seas without any aim or direction. It is the clarity of national vision which constantly drives the people towards the goal.

Our last generation, the glorious generation of freedom fighters led by Mahatma Gandhi and many others, set for the nation a vision of free India.

This was the first vision set by the people for the nation. It therefore went deep into the minds and hearts of the masses and soon became the great inspiring and driving force the people to collectively plunge into the struggle for freedom.

The unified dedicated efforts of the people from every walk of life won freedom for the country. The next generation has put India strongly on the path of economic, agricultural and technological development. But India has stood

[Turn over

too long in the line of developing nations. Let us, collectively, see the national vision of developed India.

It means the major transformation of our national economy to make it one of the largest economies in the world; Where the countrymen live well above the poverty line, their education and health is of a high standard, national security is reasonably assured and the core competence in certain major areas gets enhanced significantly so that the production of quality goods, including exports, rises and brings all-round prosperity for the countrymen.

2. You are working as Joint Director Accounts and Treasuries and you want to Hold sports event in your region, draft a circular for the treasuries under your jurisdiction. 20
 3. Being a Destrict Treasury officer, draft a circular for all Sub-Treasuries in your District about 31st March instructions. 20
 4. You are working as Director Accounts and Treasuries. You have observed that officers appearing for competitive examination do not take proper permissions of the Directorate. Draft a circular regarding this subject. 20
 5. What is meant by Demi Official letter ? Write a D.O. letter to another Government officer regarding some matter of your office. 20
-

महाराष्ट्र शासन
संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई
महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा-वर्ग १ अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मंगळवार, दिनांक ३० मे २०२३

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३० वाजेपर्यंत]

(एकूण गुण—१००)

भाग-१

पेपर क्रमांक २

महाराष्ट्र सिव्हील सर्व्हिसेस रूल्स, वगैरे

(पुस्तकांसह)

- सूचना.—** १. उत्तरपत्रिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
२. उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उप प्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उप प्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तद्नंतर) सोडविल्यास दुसरा प्रश्न दुर्लक्षित केला जाईल.
३. प्रश्नांची उत्तरे **मराठी** वा **इंग्रजी** एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
४. कोणत्याही **पाच** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
५. प्रत्येक प्रश्नाचे **गुण** त्या त्या प्रश्नासमोर दर्शविलेले आहेत.
६. उत्तराच्या पुष्ट्यर्थ प्राधिकार नमूद करावा.
७. पुस्तकातून तंतोत नक्कल करून लिहिल्यास गुण कमी होतील.

	गुण
१. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—	२०
(अ) अर्जित रजा	
(ब) तात्पुरत्या निवृत्तीवेतनाचे अंशराशीकरण	
(क) महाराष्ट्र नागरी सेवा वेतन नियमानुसार 'कर्तव्य' म्हणजे काय ?	
(ड) निवृत्तीवेतनाह सेवा आणि निवृत्तीवेतनाह वेतन	
(इ) राज्याचा एकत्रित निधी	
(फ) अंतिम निवृत्तीवेतनाची भूतलक्षी सुधारणा.	
२. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—	२०
(अ) पदग्रहण अवधीच्या वेळी वेतनाची गणना कशा पद्धतीने केली जाते ?	
(ब) किरकोळ शिक्षा म्हणजे काय ? किरकोळ शिक्षा देण्याची कार्यप्रणाली विशद करा.	
(क) प्रसूती रजेसंबंधीचे नियम लिहा.	
३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (३५० ते ४०० शब्द) :—	२०
(अ) दोन किंवा अधिक पदांवर कार्यरत असताना वेतन आहरणाबाबतचे नियम स्पष्ट करा.	
(ब) सादरकर्ता अधिकाऱ्याच्या कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्या विशद करा.	
(क) विविध पदांवर अथवा विविध ठिकाणच्या कार्यालयात कार्यरत असल्याने पदग्रहण अवधीमध्ये वाढ मिळण्याबाबतचे नियम काय आहेत ?	

[उलटून पहा]

४. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (३५० ते ४०० शब्द) :— २०
- (अ) निवृत्तीवेतनाचे अंशराशीकरण कायम होणे म्हणजे काय ?
- (ब) शासकीय कर्मचाऱ्याची पदोन्नतीनंतरची वेतन निश्चिती कशा प्रकारे केली जाते ?
- (क) अर्जित रजेचे रोखीकरण करण्याबाबतचे नियम स्पष्ट करा.
५. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (३५० ते ४०० शब्द) :— २०
- (अ) विभागीय वा न्यायीक कार्यवाही शासकीय कर्मचाऱ्यावर प्रलंबित असल्यास, कोणत्या प्रकारचे निवृत्तीवेतन देय ठरते व त्याची कार्यपद्धती काय ?
- (ब) निर्वाह भत्यामधून होणाऱ्या अनिवार्य आणि पर्यायी (optional) वसुलीबाबत सविस्तर माहिती लिहा.
- (क) शासकीय कर्मचाऱ्याची प्रतिनियुक्तीवर बदली झाल्यानंतर कोणत्या अटी व शर्तीचे पालन करणे आवश्यक आहे
६. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (३५० ते ४०० शब्द) :— २०
- (अ) राजपत्रित शासकीय कर्मचाऱ्याला वैद्यकीय कारणास्तव रजा मंजुरी करण्याबाबतचे नियम स्पष्ट करा.
- (ब) निवृत्तीवेतनाच्या अंशराशीकरणाचा अर्ज मागे घेण्याची कार्यपद्धती विशद करा.
- (क) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ नुसार अपील प्राधिकरणे कोणकोणती आहेत, ते स्पष्ट करा.
७. थोडक्यात उत्तरे लिहा / स्पष्टीकरण द्या (२०० ते २५० शब्द) :— २०
- (अ) मृत्यू उपदान अनुज्ञेयतेबाबतचे नियम स्पष्ट करा.
- (ब) दीर्घसुट्टी विभागामध्ये सेवेत असलेल्या व्यक्तिसाठी अर्जित रजेचे नियम काय आहेत ?
- (क) शासकीय कर्मचाऱ्याला कोणकोणत्या परिस्थितीत निलंबित करण्यात येऊ शकते ?
- (ड) निवृत्तीवेतनाच्या अंशराशीकरणासाठी वैद्यकीय तपासणीची कार्यपद्धती विशद करा.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
DIRECTORATE OF ACCOUNTS AND TREASURIES, MUMBAI

**Maharashtra Finance And Accounts Service,
Class-I Officers Departmental Examination**

TUESDAY, 30TH MAY 2023

[TIME : 2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(TOTAL MARKS—100)

Part-I

Paper II

MAHARASHTRA CIVIL SERVICES RULES ETC.

(With Books)

Instructions:—

1. Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalized.
2. Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the latter sub-question shall be overlooked.
3. Answer are to be written in one language only. Either in *Marathi* or in *English*.
4. Attempt any *five* questions.
5. The marks for each question are indicated in the margin.
6. Quote authority in support of answer.
7. Indiscriminate copying of sections or authority will be discontinued.

	Marks
1. Write Short Notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Earned Leave	
(b) Commutation of Provisional Pension	
(c) Duty as per MCSR (Pay) Rules, 1981.	
(d) Pensionable Service and Pensionable pay	
(e) Consolidated fund of State	
(f) Retrospective Revision of Final Pension.	
2. Give the answer of any <i>two</i> of the following (350 to 400 words) :—	20
(a) How pay is calculated during joining time?	
(b) What are the minor punishments? Describe the procedure to give minor punishment.	
(c) Explain the rules relating to Maternity Leave.	
3. Give the answer of any <i>two</i> of the following (350 to 400 words) :—	20
(a) Explain the rules relating to pay during appointment to two or more post.	
(b) Explain in detail the duties and responsibilities of Presenting Officer.	
(c) What are the rules relating to extension of joining time when charge consist of several stores or scattered works or offices?	

[Turn over

4. Give the answer of any *two* of the following (350 to 400 words) :— 20
- (a) What is meant by commutation of pension to become absolute.
 - (b) How pay fixation is made on promotion of Government Employee.
 - (c) Explain the rules relating to leave encashment.
5. Give the answer of any *two* of the following (350 to 400 words) :— 20
- (a) What type of pension is applicable if departmental or judicial action is pending against Government Servant and explain the process for the same.
 - (b) What is the compulsory and optional deductions from subsistence allowance.
 - (c) What are the standard terms and conditions of transfer of Government servants to foreign service.
6. Give the answer of any *two* of the following (350 to 400 words) :— 20
- (a) Explain the rules regarding sanction of medical leave to Gazetted Government Servant.
 - (b) What is the procedure for withdrawal of application of commutation of Pension.
 - (c) What are the Appellate authorities mentioned in MCSR (Disciplinary Action and Appeal Rules) 1979.
7. Answer in short (200 to 250 words) :— 20
- (a) Explain rules regarding applicability of Death Gratuity.
 - (b) Rules relating to Earned Leave for the person working in Department having provision of long leave.
 - (c) Under which circumstances Government Employee may get suspended ?
 - (d) Explain the Procedure of medical examination for commutation of Pension.
-

महाराष्ट्र शासन
संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई
महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा-वर्ग १ अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

बुधवार, दिनांक ३१ मे २०२३

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-०० वाजेपर्यंत]

(एकूण गुण—१००)

भाग-१

पेपर क्रमांक ३

इन्ट्रोडक्शन टू इंडियन गव्हर्नमेंट अकाऊंट्स अँड ऑडिट, वगैरे

(पुस्तकांशिवाय)

- सूचना.—** १. उत्तरपत्रिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
२. उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उप प्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उप प्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडविल्यास दुसरा प्रश्न दुर्लक्षित केला जाईल.
३. प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
४. कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
५. प्रत्येक प्रश्नाचे गुण त्या त्या प्रश्नासमोर दर्शविलेले आहेत.

	गुण
१. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—	२०
(अ) वित्तीय औचित्याचे सूत्र	
(ब) लेख्यांमधील हस्तांतरण नोंदी	
(क) औचित्याचे लेखापरीक्षण	
(ड) विनियोजन कायदा	
(इ) अधिदान व लेखा कार्यालयातील निवृत्तीवेतन प्रदान आदेशांचे नुतनीकरण.	
२. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—	२०
(अ) लेखापरीक्षण अहवालातील आवश्यक अभिप्रायाबाबत चर्चा करा.	
(ब) शासकीय लेख्यांच्या मुख्य भागांबद्दल थोडक्यात सांगा.	
(क) मृत्यू व सेवा उपदान तसेच कुटुंब निवृत्तीवेतनासाठी नामनिर्देशनांच्या प्राधिकाराबद्दल चर्चा करा.	
३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—	२०
(अ) केंद्रीय लेखापरीक्षण व स्थानिक लेखापरीक्षणाबाबत थोडक्यात चर्चा करा.	
(ब) लेखापरीक्षणाची कार्ये व आत्मा याविषयी सांगा.	
(क) अधिदान व लेखा कार्यालयाची रचना थोडक्यात सांगा.	

४. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

- (अ) सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे कोषागाराशी संबंधाविषयी चर्चा करा.
- (ब) शासकीय लेखापरीक्षण व वाणिज्यिक लेखापरीक्षण यांच्यात तुलना करा.
- (क) स्वायत्त संस्थांच्या लेखापरीक्षणाबाबत थोडक्यात चर्चा करा.

५. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) सहाय्यक अनुदानांच्या प्रदानादरम्यान तपासणीबाबत चर्चा करा.
- (ब) जडसंग्रह वस्तुंच्या नोंदी ठेवणे विषयीच्या प्रक्रियेबाबत चर्चा करा.
- (क) मंजूरी लेखापरीक्षणाच्या मार्गदर्शक तत्त्वाबाबत चर्चा करा.

६. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) आकस्मिक खर्चाच्या लेखापरीक्षणाविषयी चर्चा करा.
- (ब) सार्वजनिक उपक्रम समितीचे कार्य.
- (क) लोकलेखा समिती आणि भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे संबंधाबाबत चर्चा करा.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
DIRECTORATE OF ACCOUNTS AND TREASURIES, MUMBAI

**Maharashtra Finance And Accounts Services,
Class-I Officers Departmental Examination**

WEDNESDAY, 31ST MAY 2023

[TIME : 10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(TOTAL MARKS—100)

Part-I

Paper III

INTRODUCTION TO INDIAN GOVERNMENT ACCOUNTS AND
AUDIT, ETC.

(Without Books)

Instructions:—

1. Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalized.
2. Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the latter sub-question shall be overlooked.
3. Answer are to be written in one language only. Either in *Marathi* or in *English*.
4. Attempt any *five* questions.
5. The marks for each question are indicated in the margin.

	Marks
1. Write short notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Canons of Financial Propriety	
(b) Transfer entries in accounts	
(c) Audit against propriety	
(d) Appropriation Act	
(e) Renewal of Pension Pay Order in Pay and Accounts Office.	
2. Give the answer of any <i>two</i> of the followings (350 to 400 words) :—	20
(a) Discuss about essential comments in Audit Report.	
(b) Explain in short the main Divisions of Government Accounts.	
(c) Explain the provisions regarding nomination for Death <i>cum</i> Retirement Gratuity and Family Pension.	
3. Give the answer of any <i>two</i> of the followings (350 to 400 words) :—	20
(a) Discuss in short Central Audit and Local Audit.	
(b) Explain the functions and spirit of Audit.	
(c) Discuss in short Organization of Pay and Accounts Office.	

[Turn over

4. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) Explain the relations of Public Works Dept. with Treasuries.
 - (b) Compare Government Audit with Commercial Audit.
 - (c) Discuss in short Audit of Autonomous Bodies.
5. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) Discuss Checks regarding payments of Grant in Aid.
 - (b) Explain procedure for maintaining Dead Stock Articles.
 - (c) Discuss the principles Governing Sanction Audit.
6. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) Discuss Audit of Contingent Expenditure.
 - (b) Work of committee on Public Undertakings.
 - (c) Discuss the relations between Public Accounts Committee and the Comptroller and Auditor General of India.
-

महाराष्ट्र शासन
संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई
महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा-वर्ग १ अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

बुधवार, दिनांक ३१ मे २०२३

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३० वाजेपर्यंत]

(एकूण गुण—१००)

भाग-१

पेपर क्रमांक ४

कमर्शियल बुककिपिंग

(पुस्तकांशिवाय)

- सूचना.—** १. उत्तरपत्रिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
२. उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उप प्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उप प्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तद्नंतर) सोडविल्यास दुसरा प्रश्न दुर्लक्षित केला जाईल.
३. प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
४. प्रश्न क्रमांक १ सोडविणे अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
५. प्रत्येक प्रश्नाचे गुण त्या त्या प्रश्नासमोर दर्शविलेले आहेत.

१. मे. रनवे शाईन लि. यांचे दिनांक ३१ मार्च, २०२१ अखेरचे तेरीजपत्रक पुढीलप्रमाणे आहे :—
सदर दिनांकाचे व्यापार खाते, नफा व तोटा खाते व ताळबंद पत्रक तयार करावे.

गुण
२०

विवरण	नावे बाकी (रुपये)	विवरण	जमा बाकी (रुपये)
सुरुवातीचा शिल्लक साठा	१,२५,०००	विक्री	२,५०,०००
खरेदी	३५,०००	खरेदी परतावा	६,०००
विक्री परतावा	२५,०००	धनको	५५,०००
टपाल	६००	भांडवल	५०,०००
वेतन	१२,३००	मिळालेली सूट	१,०००
मजुरी	३,०००	बुडीत येणी तरतूद	४,५००
भाडे व दर	१,०००	मिळालेली दलाली	५,४००
बांधणी व वाहतूक	५००		
सर्वसाधारण खर्च	४००		
विमा	४,०००		
ऋणको	५०,०००		
रोख शिल्लक	२०,०००		
अखेरीचा शिल्लक साठा	४०,०००		
यंत्रसामग्री	२०,०००		
प्रकाशयोजना	५,०००		
सूट	३,५००		
बुडीत येणी	३,५००		
गुंतवणूक	२३,१००		
एकूण	३,७१,९००	एकूण	३,७१,९००

[उलटून पहा]

खालील समायोजने करण्यात यावी :-

- (१) घसारा - यंत्रसामग्री ५%.
- (२) आणखी बुडीत कर्ज रु. १,५००, ऋणकोंना सूट देण्यासाठी ५% दराने तरतूद करा व ऋणकोंवर ६% दराने संशयित कर्जासाठी तरतूद करा.
- (३) आगाऊ दिलेली मजुरी रु. १,०००.
- (४) गुंतवणुकीवर व्याज ५% दराने.

२. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :-

२०

- (अ) द्विनोद पुस्तपालन पद्धती म्हणजे काय ? त्याचे फायदे स्पष्ट करा.
- (ब) घसाऱ्याची आवश्यकता, महत्त्व व घसाऱ्याच्या विविध पद्धती यावर भाष्य करा.
- (क) नफा तत्वावर चालणाऱ्या संघटना व ना नफा संघटनांमधील फरक स्पष्ट करा.

३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :-

२०

- (अ) तेरीज म्हणजे काय ? त्याचे प्रकार कोणते आहेत.
- (ब) अधिकोष ताळमेळ पत्रकाची आवश्यकता का आहे ? रोखवही व बँक पासबुकमधील शिल्लकेत तफावत पडण्याची कारणे नमूद करा.
- (क) प्राप्ती व प्रदान लेखा आणि उत्पन्न व खर्च लेखा यावर टीप लिहा.

४. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :-

२०

- (अ) घसारा म्हणजे काय ? व्याख्येसहित स्पष्ट करा ? घसाऱ्याची विविध कारणे स्पष्ट करा.
- (ब) पुस्तपालन व लेखांकन यातील फरक स्पष्ट करा.
- (क) भाग आणि भाग भांडवल म्हणजे काय ? भाग आणि भाग भांडवलाचे प्रकार स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :-

२०

- (अ) आर्थिक विवरण म्हणजे काय ? आर्थिक विवरणाच्या विश्लेषणाचे उद्देश स्पष्ट करा.
- (ब) हुंडी म्हणजे काय ? हुंडीची आवश्यकता व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (क) खातेवही म्हणजे काय ? खातेवहीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

६. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :-

२०

- (अ) ना नफा संघटनांच्या अनुषंगाने आय व व्यय लेखा व प्राप्ती व प्रदान लेखा यातील फरक स्पष्ट करा.
- (ब) लेख्यांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- (क) एक नोंद पद्धती म्हणजे काय ? एक नोंद पद्धती उपयुक्त असण्याची कारणे सांगा.

७. थोडक्यात टिपा लिहा (२०० ते २५० शब्द) :-

२०

- (अ) व्यापार व नफा तोटा खाते.
- (ब) भागीदारी करार.
- (क) नावलौकिक.
- (ड) बुडीत येणे.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

DIRECTORATE OF ACCOUNTS AND TREASURIES, MUMBAI

Maharashtra Finance And Accounts Service,
Class-I Officers Departmental Examination

WEDNESDAY, 31ST MAY 2023

[TIME : 2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(TOTAL MARKS—100)

Part-I

Paper IV

COMMERCIAL BOOKKEEPING

(Without Books)

Instructions:—

1. Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalized.
2. Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the latter sub-question shall be overlooked.
3. Answer are to be written in one language only. Either in *Marathi* or in *English*
4. Question No. 1 is compulsory. Attempt any four question from the remaining questions.
5. The marks for each question are indicated in the margin.

Marks

1. The following is the trial balance of M/s. Runway Shine Ltd. as on 31st March 2021. Prepare a trading and profit and loss account and a balance sheet as on that date after making necessary adjustments. 20

Particulars	Debit (Rs.)	Particulars	Credit (Rs.)
Opening Stock	1,25,000	Sales	2,50,000
Purchases	35,000	Purchase Return	6,000
Return Inward	25,000	Creditors	55,000
Postage	600	Capital	50,000
Salary	12,300	Discount received	1,000
Wages	3,000	Provision for Bad debts	4,500
Rent and Rates	1,000	Commission received	5,400
Packing and Transport	500		
General Expenses	400		
Insurance	4,000		
Debtors	50,000		
Cash in hand	20,000		
Closing Stock	40,000		
Machinery	20,000		
Lighting	5,000		
Discount	3,500		
Bad Debts	3,500		
Investments	23,100		
Total	3,71,900	Total	3,71,900

[Turn over

Adjustments :—

- (i) Depreciation charged on Machinery @ 5% p.a. .
 - (ii) Further Bad debts Rs. 1,500, provision for discount on debtors @ 5% and provision for Doubtful debts on debtors @ 6%.
 - (iii) Wages prepaid Rs. 1,000.
 - (iv) Interest on investments @ 5% p.a..
2. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) What is Double Entry Bookkeeping system and Explain the Advantages of Double Entry Bookkeeping System.
 - (b) Explain need and importance and various methods of Depreciation.
 - (c) Explain the difference between Profit Organization and Not for Profit Organization.
3. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) What is Trial Balance ? What are the types of Trial Balance.
 - (b) Why is Bank Reconciliation essential ? Explain the reasons for the difference between the balance as shown in Cashbook and in Bank Passbook.
 - (c) Explain Receipt and Payment and Income and Expenditure Account.
4. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) What is Depreciation? Define Depreciation. Explain causes of Depreciation.
 - (b) Distinguish between Bookkeeping and Accountancy.
 - (c) What is Share and Share Capital ? Explain the types of Shares and Share Capital.
5. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) What is Financial Statement? What are the Objectives of Financial Statement Analysis.
 - (b) What is Bill of Exchange? and Explain necessity and features of Bills of Exchange.
 - (c) What is the meaning of Ledger? Explain importance of Ledger?
6. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) Distinguish between Receipt and Payment Account and Income and Expenditure Account with respect to Not for Profit Organisation.
 - (b) Give classification of Accounts.
 - (c) What is Single Entry System? Why it is a suitable system?
7. Write short notes (200 to 250 words) :— 20
- (a) Trading and Profit and Loss Account.
 - (b) Partnership Deed.
 - (c) Goodwill
 - (d) Bad debts.
-

महाराष्ट्र शासन
संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई
महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा-वर्ग १ अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

गुरुवार, दिनांक १ जून २०२३

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-०० वाजेपर्यंत]

(एकूण गुण—१००)

भाग-२

पेपर क्रमांक ५

भारताचे संविधान

(पुस्तकांशिवाय)

- सूचना.—** १. उत्तरपत्रिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
२. उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उप प्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उप प्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडविल्यास दुसरा प्रश्न दुर्लक्षित केला जाईल.
३. प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
४. कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
५. प्रत्येक प्रश्नांचे गुण त्या त्या प्रश्नासमोर दर्शविलेले आहेत.

१. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—

गुण

२०

- (अ) संघराज्याने आकारणी व वसूल केलेले परंतु राज्यांना नेमून दिलेले कर.
- (ब) लोकसेवक आणि न्यायालये यांना मिळालेल्या वाद पक्षकारांच्या ठेवी व इतर पैसे यांची अभिरक्षा.
- (क) राज्यांची मालमत्ता आणि प्राप्ती यांना संघीय कर आकारणीनुसार सूट.
- (ड) आर्थिक आणिबाणी संबंधी तरतुदी.
- (इ) नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांची कर्तव्ये व अधिकार.

२. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) धन विधेयके यांची व्याख्या.
- (ब) वित्तीय कामकाजासंबंधी संसदेच्या कार्यपद्धतीचे कायद्याद्वारे नियमन.
- (क) अखिल भारतीय सेवा.

३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) सर्वोच्च न्यायालयाची मूळ अधिकारिता.
- (ब) अन्य बाबीसाठी न्यायाधिकरणे.
- (क) अंदाजपत्रकाबाबत संसदेची कार्यपद्धती.

४. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) मूलभूत कर्तव्ये.
- (ब) राष्ट्रपतींच्या निवडणुकीची रीत.
- (क) उप राष्ट्रपतींची निवडणूक.

५. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) भारताचा महान्यायवादी.
- (ब) लोकसभेची रचना.
- (क) संसदेची सभागृहे आणि त्यांचे सदस्य व समित्या यांचे अधिकार, विशेषाधिकार इत्यादी.

६. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) धनविधेयकाबाबत विशेष कार्यपद्धती.
- (ब) वार्षिक वित्तीय विवरणपत्र.
- (क) संघराज्य किंवा राज्य यांच्या सेवेत असणाऱ्या व्यक्तींचा कालावधी.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
DIRECTORATE OF ACCOUNTS AND TREASURIES, MUMBAI

**Maharashtra Finance And Accounts Service,
Class-I Officers Departmental Examination**

THURSDAY, 1ST JUNE 2023

[TIME : 10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(TOTAL MARKS—100)

Part-II

Paper V

CONSTITUTION OF INDIA

(Without Books)

Instructions:—

1. Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalized
2. Candidates are expected to answer all the sub-questions of a questions together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the latter sub-question shall be overlooked.
3. Answer are to be written in one language only. Either in *Marathi* or in *English*
4. Attempt any *five* questions.
5. The marks for each question are indicated in the margine.

	Marks
1. Write short notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Taxes levied and collected by union but assigned to state.	
(b) Custody of Suitors deposits and other money received by public servants and courts.	
(c) Exemption of property and income of state from union taxation.	
(d) Financial Emergency.	
(e) Duties and powers of CAG.	
2. Give the answer of any <i>two</i> of the followings (350 to 400 words) :—	20
(a) Define the Money bills.	
(b) Regulation of law of procedure in Parliament in relation to financial business.	
(c) All India Services.	
3. Give the answer of any <i>two</i> of the followings (350 to 400 words) :—	20
(a) Original jurisdiction of supreme court.	
(b) Tribunals for other matters.	
(c) Procedure by Parliament in respect to estimate.	

[Turn over

4. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) Fundamental duties of citizens.
 - (b) Manner of election of President.
 - (c) Manner of election of Vice-President.
5. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) Attorney General of India.
 - (b) Composition of House of People.
 - (c) Powers, privilege's of the Houses of Parliament and of the members and committee.
6. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) Special procedure in respect of money bills.
 - (b) Annual financial statements.
 - (c) Tenure of Office of persons serving the union or state.
-

महाराष्ट्र शासन
संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई
महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा-वर्ग १ अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

गुरुवार, दिनांक १ जून २०२३

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३० वाजेपर्यंत]

(एकूण गुण—१००)

भाग-२

पेपर क्रमांक ६

बॉम्बे फायनान्शियल रुल्स, महाराष्ट्र ट्रेझरी रुल्स, इत्यादी

(पुस्तकांसह)

- सूचना.—** १. उत्तरपत्रिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
२. उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उप प्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उप प्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडविल्यास दुसरा प्रश्न दुर्लक्षित केला जाईल.
३. प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
४. कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
५. प्रत्येक प्रश्नांचे गुण त्या त्या प्रश्नासमोर दर्शविलेले आहेत.
६. उत्तराच्या पुष्ट्यर्थ प्राधिकार नमूद करावा.
७. पुस्तकातून तंतोतंत नक्कल करून लिहिल्यास गुण कमी होतील.

	गुण
१. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—	२०
(अ) सुरक्षा ठेवी	
(ब) खर्च प्राधान्य समिती	
(क) सर्वसाधारण भविष्यनिर्वाह निधी खात्यासाठी नामनिर्देशन	
(ड) आर्थोपाय आगाऊ रकमा	
(इ) ठरावी आकस्मिक खर्च.	
२. कर्जाच्या वसुलीसाठी सरकारी कर्मचाऱ्याचे वेतन आणि भत्ते यावर टाच आणण्याच्या प्रक्रियेचे नियमन करणाऱ्या विविध तरतुदींचे तपशिलवार वर्णन करा.	२०
३. (अ) इतर विभागांच्या रोख रकमा व मौल्यवान चीजवस्तू अभिरक्षेत ठेवण्यासंबंधीच्या नियमांची थोडक्यात चर्चा करा.	१०
(ब) न काढलेल्या पेन्शनचे वितरण आणि त्यांच्या थकबाकीचे प्रदान यांचे नियमन करणाऱ्या तरतुदींचे तपशीलवार वर्णन करा.	१०
४. (अ) सर्वसाधारण भविष्यनिर्वाह निधी खात्यामधून घेतलेल्या अग्रिमाची वसुली करण्याबाबतच्या तरतुदी स्पष्ट करा.	१०
(ब) सर्वसाधारण भविष्यनिर्वाह निधी खात्यासंबंधी जमा किंवा खर्चाच्या रकमांच्या गहाळ झालेल्या नोंदींचे समायोजन करण्याच्या कार्यपद्धतीचे वर्णन करा.	१०

[उलटून पहा]

५. आकस्मिक खर्चाचे वर्गीकरण कसे केले जाते? 'प्रतीस्वाक्षरीत आकस्मिक खर्च' ही संकल्पना तपशिलवारपणे स्पष्ट करा. २०
६. (अ) विधीमंडळात अर्थसंकल्पावर चर्चा कशी होते? 'विनियोजन विधेयक' ही संकल्पना तपशिलवारपणे स्पष्ट करा. १०
- (ब) हिशेबांचा मेळ या संदर्भातील तरतुदींची तपशिलवारपणे चर्चा करा. १०

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

DIRECTORATE OF ACCOUNTS AND TREASURIES, MUMBAI

**Maharashtra Finance And Accounts Service,
Class-I Officers Departmental Examination**

THURSDAY, 1ST JUNE 2023

[TIME : 2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(TOTAL MARKS—100)

Part-II

Paper VI

BOMBAY FINANCIAL RULES, MAHARASHTRA TREASURY RULES, ETC.

(With Books)

Instructions:—

1. Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalized.
2. Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the latter sub-question shall be overlooked.
3. Answer are to be written in one language only. Either in *Marathi* or in *English*.
4. Attempt any *Five* questions.
5. The marks for each question are indicated in the margin.
6. Quote authority in support of answer.
7. Indiscriminate copying of sections or authority will be discontinued.

	Marks
1. Write short notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Security Deposits	
(b) Expenditure Priority Committee	
(c) Nomination for General Provident Fund Account	
(d) Ways and Means Advance	
(e) Contract Contingencies.	
2. Describe in details various provisions regulating the process of attachment of pay and allowances of a government servant for recovery of debt.	20
3. (a) Discuss in brief the rules for the safe custody of cash and valuables, etc. of other departments.	10
(b) Describe in details the provisions regulating the disbursement of undrawn pension and arrears thereof.	10
4. (a) Explain the provisions regarding recovery of advances from the General Provident Fund Account.	10
(b) Describe the procedure for adjustment of the missing credits or debits in respect of a General Provident Fund Account.	10

[Turn over

5.	How Contingent charges are classified ? Explain in details the concept of ' Countersigned Contingencies '.	20
6. (a)	How the Budget is discussed in the Legislature ? Explain the concept of ' Appropriation Bill ' in detail.	10
(b)	Discuss in details the provisions in respect of ' Reconciliation of Accounts '.	10
-

महाराष्ट्र शासन
संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई
महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा-वर्ग १ अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

शुक्रवार, दिनांक २ जून २०२३

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-०० वाजेपर्यंत]

(एकूण गुण—१००)

भाग-२

पेपर क्रमांक ७

लेखा संहिता, भाग - १

(पुस्तकांसह)

- सूचना.—** १. उत्तरपत्रिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
२. उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उप प्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उप प्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडविल्यास दुसरा प्रश्न दुर्लक्षित केला जाईल.
३. प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
४. कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
५. प्रत्येक प्रश्नांचे गुण त्या त्या प्रश्नासमोर दर्शविलेले आहेत.
६. उत्तराच्या पुष्ट्यर्थ प्राधिकार नमूद करावा.
७. पुस्तकातून तंतोतंत नक्कल करून लिहिल्यास गुण कमी होतील.

गुण

१. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—

२०

- (अ) जिल्हा परिषदेमध्ये मंजूर अंदाजापेक्षा जादा खर्चाच्या निविदा स्वीकृत करण्यासंदर्भातील मर्यादा.
- (ब) शासकीय सेवाकांच्या वेतन व भत्त्यांच्या वर्गीकरणासंदर्भात नियम.
- (क) ठेव बांधकामे
- (ड) अग्रधन
- (इ) जिल्हा परिषद व पंचायत समिती लेख्यासंहितेनुसार आवक मालसंग्रहाची नोंदवही ठेवण्याची कार्यरीती.
- (फ) शासकीय इमारतींवरील नागरी करांचे समायोजन.

२. जिल्हा निधी म्हणजे काय? जिल्हा निधीतून खर्च करावयाच्या तत्वांचे सविस्तर विवेचन करा.

२०

३. थोडक्यात वर्णन करा (कोणतेही दोन) :—

२०

- (अ) कंत्राटदाराची खातेवही.
- (ब) लेखा व लेखापरीक्षणासंदर्भात खर्चाच्या घटना नियंत्रित करणारे नियम.
- (क) जिल्हा परिषद व पंचायत समिती ठेवींचे प्रकार लिहा व ठेवी परत करण्याची पद्धत विशद करा.

[उलटून पहा]

४. केंद्र व राज्य सरकारांचे लेखे ठेवण्याच्या सर्वसाधारण पद्धतीचे विवेचन करा. २०
५. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :— २०
- (अ) जिल्हा परिषद व पंचायत समिती लेखासंहितेनुसार मुख्य लेखा व वित्त अधिकाऱ्याची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या नमूद करा.
- (ब) शासकीय लेख्यांमध्ये हानी / तोटे प्रदर्शित करण्यासाठी निर्देशित विनियामक काय आहेत?
- (क) सार्वजनिक बांधकामाच्या लेख्यांची मुख्य वैशिष्ट्ये विशद करा.
६. सार्वजनिक बांधकाम विभागातील रोखपुस्तिका पडताळणीसंदर्भात तरतुदींचे तपशीलवार वर्णन करा. २०

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

DIRECTORATE OF ACCOUNTS AND TREASURIES, MUMBAI

Maharashtra Finance And Accounts Service,
Class-I Officers Departmental Examination

FRIDAY, 2ND JUNE 2023

[TIME : 10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(TOTAL MARKS—100)

Part-II

Paper VII

ACCOUNT CODE, PART-I

(With Books)

Instructions:—

1. Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalized.
2. Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the latter sub-question shall be overlooked.
3. Answer are to be written in one language only. Either in *Marathi* or in *English*.
4. Attempt any *five* questions.
5. The marks for each question are indicated in the margin.
6. Quote authority in support of your answer.
7. Indiscriminate copying of sections or authority will be discontinued.

	Marks
1. Write short notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Limits of acceptance to tender excess over the sanctioned estimate in Z.P.	
(b) Rules governing the classification of pay and allowances of Government Servants.	
(c) Deposit works.	
(d) Imprest	
(e) Procedure of maintaining the Register of stock Receipts as per Z.P. and P.S. Account Code.	
(f) Adjustment of municipal rates and taxes on Govt. buildings.	
2. What is district Fund ? Explain the principles governing expenditure form District Fund.	20
3. Explain in short (any <i>two</i>) :—	20
(a) Contractors Ledger.	
(b) Rules governing the incidence of expenditure in Audit and Accounts.	
(c) Write down the kinds of deposits of Parishad / Panchayat Samiti and describe the kinds of returns such deposits ?	

[Turn over

	Marks
4. Briefly state the general outlines of the system of accounts of the Central and State Government.	20
5. Answer in short (any <i>two</i>) :—	20
(a) Duties and functions of Chief Accounts and Finance Officer as per Z.P. and P.S. account code.	
(b) What are the directions regulating the exhibition of losses in Government Accounts ?	
(c) Write in brief the main features of the system of Public Works accounts.	
6. Describe in detail the instructions regarding verification of cashbook as per P.W.D. account code.	20

महाराष्ट्र शासन
संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई
महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा-वर्ग १ अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

शुक्रवार, दिनांक २ जून २०२३

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३० वाजेपर्यंत]

(एकूण गुण—१००)

भाग-२

पेपर क्रमांक ८

महाराष्ट्र जिल्हा परिषद आणि पंचायत समिती ॲक्ट, १९६१, वगैरे

(पुस्तकांसह)

- सूचना.—** १. उत्तरपत्रिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
२. उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उप प्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उप प्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडविल्यास दुसरा प्रश्न दुर्लक्षित केला जाईल.
३. प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
४. कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
५. प्रत्येक प्रश्नाचे गुण त्या त्या प्रश्नासमोर दर्शविलेले आहेत.
६. उत्तराच्या पुष्ट्यर्थ प्राधिकार नमूद करावा.
७. पुस्तकातून तंतोत नक्कल करून लिहिल्यास गुण कमी होतील.

१. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—

गुण
२०

- (अ) जिल्हा परिषदेच्या स्थायी समितीची रचना
- (ब) जिल्हा निधी, त्याची अभिरक्षा व गुंतवणूक
- (क) जिल्हा परिषदेमधील वित्त समितीचे विशेष अधिकार व तिची कार्ये
- (ड) ग्रामसभा
- (इ) प्रशासन अहवाल
- (फ) लेखा परीक्षा अहवालात समाविष्ट करावयाच्या बाबी.

२. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) जिल्हा परिषदांची रचना स्पष्ट करा.
- (ब) मान्य शाळांची व्याख्या लिहा, मान्य शाळांना मान्यता देणे, मान्य शाळांचे निरीक्षण करणे विवरण आणि त्यांना सहाय्यक अनुदान मंजूर करणे याबाबत तरतुदी स्पष्ट करा.
- (क) मुंबई स्थानिक निधी लेखा परीक्षा अधिनियम, १९३० मधील तरतुदीनुसार लेखा परीक्षकाचे अधिकार, कर्तव्ये व कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) पंचायत समितीचे अधिकार व कार्ये.
- (ब) जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे अधिकार व कार्ये.
- (क) माहिती अधिकार कायद्याअंतर्गत प्राप्त विनंतीचा अर्ज निकालात काढण्याची पद्धत स्पष्ट करा. [उलटून पहा

४. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

- (अ) मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८ मधील ग्रामपंचायतीने कर बसविणे व कराची वसुली करणे इत्यादी संदर्भात तरतुदींचे विवेचन करा.
- (ब) जल व्यवस्थापन व स्वच्छता समितीची रचना.
- (क) जिल्हा परिषदांना दिल्या जाणाऱ्या अनुदानाचे प्रकार व पद्धत स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) जिल्हाधिकाऱ्यांचे निकडीच्या प्रसंगीचे अधिकार.
- (ब) मुंबई स्थानिक निधी लेखा परीक्षा अधिनियमामध्ये आयुक्तांना असलेले अधिकार सविस्तरपणे विशद करा.
- (क) ग्रामपंचायतीचे प्रशासकीय अधिकार व कर्तव्य सविस्तरपणे विशद करा.

६. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (३५० ते ४०० शब्द) :—

२०

- (अ) वित्त, लेखे व लेखापरीक्षणाबाबत, आपत्ती व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ मधील तरतुदी स्पष्ट करा.
- (ब) जिल्हा परिषद अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष यांचे विरुद्ध अविश्वास ठरावाबाबतची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
- (क) मुंबई प्राथमिक शिक्षण अधिनियम, १९४७ व त्या अंतर्गत नियमांनुसार तपासणी अधिकाऱ्यांचे अधिकार व कर्तव्ये.

७. थोडक्यात उत्तरे लिहा/स्पष्टीकरण द्या (२०० ते २५० शब्द) :—

२०

- (अ) ग्रामपंचायतीचे कर व फी.
- (ब) माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ नुसार त्रयस्थ पक्षाची माहिती.
- (क) आपत्ती व्यवस्थापन कायदा, २००५ नुसार आपत्कालीन परिस्थितीत करावयाच्या खरेदीबाबतची तरतूद स्पष्ट करा.
- (ड) पंचायत समिती सभापती व उप सभापती यांना मानधन व भत्त्याबाबतची तरतूद लिहा.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
DIRECTORATE OF ACCOUNTS AND TREASURIES, MUMBAI

**Maharashtra Finance And Accounts Service,
Class-I Officers Departmental Examination**

FRIDAY, 2ND JUNE 2023

[TIME : 2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(TOTAL MARKS—100)

Part-II

Paper VIII

MAHARASHTRA ZILLA PARISHAD AND PANCHAYAT SAMITIS ACT, 1961, ETC
(With Books)

Instructions:—

1. Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalized.
2. Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the latter sub-question shall be overlooked.
3. Answer are to be written in one language only. Either in *Marathi* or in *English*.
4. Attempt any *five* questions.
5. The marks for each question are indicated in the margin.
6. Quote authority in support of your answer.
7. Indiscriminate copying of sections or authority will be discontinued.

	Marks
1. Write short notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Constitution of Standing Committee of Zilla Parishad.	
(b) District fund, Custody and its investment.	
(c) Special powers and functions of Zilla Parishad Finance Committee.	
(d) Gram Sabha	
(e) Administration report	
(f) What should be included in the audit report of auditor ?	
2. Give the answer of any <i>two</i> of the followings (350 to 400 words) :—	20
(a) Explain the structure of zilla parishad.	
(b) Define "Approved School" and Explain the procedure of recognition, inspection and sanctioning grant-in-aid.	
(c) Describe powers, duties and procedure of Auditor as per The Bombay Local Fund Audit Act, 1930.	

[Turn over

3. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) Power and Duties of Panchayat Samiti.
 - (b) Powers and Functions of Chief Executive Officer of Zilla Parishad.
 - (c) Explain the method of disposing of the application of the request received under the Right to Information Act.
4. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) Discuss the provisions of the Mumbai Gram Panchayat Act, 1958 with regard to levying of taxes by the Gram Panchayats and the Recovery of taxes etc.
 - (b) Explain Constitution of Water management and Sanitation Committee.
 - (c) Explain the types and methods of grants given to Zilla Parishads.
5. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) State the emergency powers of the District Collector.
 - (b) Describe in details Powers of Commissioner laid down under Bombay Local Fund Audit Act.
 - (c) Describe in details Administrative Powers and Duties of village Panchayats.
6. Give the answer of any *two* of the followings (350 to 400 words) :— 20
- (a) Explain the provisions laid down under Disaster Management Act, 2005 regarding finance, Accouts and Audit.
 - (b) Explain the procedure for the no-confidence motion against the Zilla Parishad President or Vice-President.
 - (c) Powers and duties of the Investigating Officer as per the Mumbai Primary Education Act, 1947 and rules thereunder.
7. Answer in short/Explain the terms (200 to 250 words) :— 20
- (a) Taxes and fees of gram panchayats.
 - (b) Third party information as per the Right to Information Act, 2005.
 - (c) As per the Disaster Management Act, 2005, explain the provisions for purchases to be made in emergency situations.
 - (d) Write the details of honorarium and allowances to the Panchayat Samiti Chairman and Deputy Chairman.
-